

Utbildningsinspektion i Östra Reals gymnasium

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet/verksamheten.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Östra Reals gymnasium den 14–16 november 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästa inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Stockholm och Östra Reals gymnasium, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Östra Reals gymnasium intervjuades elever, föräldrar, personal och skolläring. Inspektörerna besökte lektioner i årskurs 1, 2 och 3. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet/verksamheten

Östra Reals gymnasium	Antal elever
Gymnasieskola	1 070

Östra Real är centralt belägen i Stockholm och har utbildning inom samhällsvetenskapsprogrammet med inriktningarna ekonomi och samhällsvetenskap och naturvetenskapsprogrammet med inriktningarna naturvetenskap samt matematik/data.

Sedan läsåret 2005/06 har Östra Real ett antal lokala inriktningar inom samhällsvetenskapsprogrammet; journalistik, juridik och estetisk profil. Andra lokala inriktningar är Life Science och estetisk profil inom naturvetenskapsprogrammet.

I samverkan med Svenskt Näringsliv har skolan hösten 2006 startat ett specialutformat program med entreprenörsinriktning som kombinerar handels- och administrationsprogrammet med samhällsvetenskapsprogrammet.

I skolan finns även individuellt program för elever med Aspergers syndrom (IVAS) med kärnämnen och vissa kurser inom samhällsvetenskapsprogrammet och naturvetenskapsprogrammet samt från hösten 2006 en samverkansklass i samarbete med landstinget för elever med autism.

Skolan tar emot elever från ca 100 grundskolor.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Östra Reals gymnasium och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Östra Reals gymnasium ger utbildning som över lag är av god kvalitet. Skolans elever är studiemotiverade och kunskapsresultaten ligger över riksgenomsnittet. Det råder ett öppet och trevligt klimat i skolan och eleverna respekterar varandra och vuxna. Undervisningens organisation, innehåll och arbetssätt varierar i kvalitet och skolans ledning arbetar målmedvetet med den pedagogiska utvecklingen.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan saknar en likabehandlingsplan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Utvecklingssamtal erbjuds inte i enlighet med förordningen 7 kap. 19 § gymnasieförordningen).
- Rektorn är inte ordinarie ledamot i elevvårdskonferensen (4 kap. 1 § gymnasieförordningen).
- Lokala kurser vars innehåll strider mot förordningen anordnas (2 kap. 14 § gymnasieförordningen).
- Kurserna idrott och hälsa B och svenska C är i strid med bestämmelserna obligatorisk för eleverna (bilaga 2 skollagen)

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Elevernas inflytande över undervisningens utformning och innehåll bör förbättras.
- Skolan bör arbeta för att ge eleverna bättre möjligheter att se samband mellan ämnena.
- Skolan bör utveckla sitt arbete med att följa elevernas kunskapsutveckling och alla elever bör få återkoppling av sin kunskapsutveckling med den individuella studieplanen som underlag.
- Arbetet för likvärdig bedömning och betygssättning bör intensifieras.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen, de nationella kursplanerna och programmålen.

Kunskaper

Enligt skolans kvalitetsredovisning för 2005/06 har Östra Reals gymnasium studiemotiverade elever som tar sina studier på stort allvar och detta resulterar också i goda slutbetyg. Skolan har också analyserat differensen mellan förväntade gymnasiebetyg och faktiska gymnasiebetyg under de senaste läsåren. Vid beräkningen av förväntade betyg har skolan använt ingångsvärdena från avslämnande grundskolor. Analysen visar att eleverna lämnar skolan med lägre värde än det förväntade (15,3 i snittvärde mot förväntade 16,0).

Tabell Uppgifter från nationell statistik avseende gymnasieskolans resultat

	Östra Reals gymnasium			Kommunen			Riket		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Genomsnittlig betygspoäng	15,5	15,2	15,3	14,8	14,8	14,8	14,1	14,1	14,1
Andelen (%) med allmän behörighet till universitets- och högskolestudier	90,9	91,0	88,1	88,6	87,2	86,3	89,4	88,9	89,2
Andel (%) elever som fullföljde utbildningen inom fyra år	90,8	90,9	88,6	75,1	76,5	72,0	75,1	76,0	74,9

Den genomsnittliga betygspoängen och andelen elever som fullföljde utbildningen inom fyra år är högre än såväl kommunen som riket medan andelen med allmän behörighet till universitets- och högskolestudier är något lägre än riket år 2006. Vid jämförelse på programnivå framgår att skolans resultat även här överstiger kommunen och riket och att det inte är någon nämnvärd skillnad mellan naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet.

Skolan analyserar i kvalitetsredovisningen betygen i svenska och engelska, som visar marginella förändringar från läsåret 2004/05. Alla elever läser Svenska C under årskurs 3 för att kontinuerligt kunna utveckla sin svenska. Resultatet

inom matematiken har varierat under åren, andelen elever med betyget Mycket väl godkänd (MVG) har gått från 34 procent 2003/04 till 9 procent 2004/05 för att under läsåret 2005/06 bli 26 procent. Eleverna är generellt sett mycket nöjda med matematikundervisningen och förbättringen tillskrivs en starkare samsyn i matematikgruppen. Skolan ser inte några stora skillnader mellan betygen på samhällsvetenskapsprogrammet och naturvetenskapsprogrammet. Generellt sett är det få betyg Icke godkänd (IG) som utfärdas i dessa ämnen.

Av skolans uppföljning och analys av de samlade kunskapsresultaten för eleverna på IVAS framgår att samtliga följer ett nationellt program. Eleverna kan förlänga sin studietid med ett år och därmed omfattar deras individuella studieplan ofta fyra år. Av de 24 elever som läsåret 2005/06 följde IVAS fick fem elever fullständigt slutbetyg.

Inspektörerna bedömer att skolans kunskapsresultat är av god kvalitet.

Resultat av arbetet med normer och värden

Inspektörerna möttes av ett öppet, trevligt klimat och elever med ett respektfullt förhållningssätt till varandra och till vuxna i skolan. I samtliga intervjuer framhölls den väl genomtänkta introduktionen av nya elever som en god start där eleverna lär känna varandra, vilket är grundläggande för trivseln i skolan.

I skolans kvalitetsredovisning finns en sammanställning av resultatet för år 2005 och 2006 av en elevenkät. Eleverna har fått ge sitt omdöme i en femgradig skala och samtliga värden ligger mellan 3,5 och 3,8. Eleverna värderade sin egen arbetsinsats med 4,1 på skalan. Eleverna fick även ge egna synpunkter där de gav såväl ris som ros åt lärarinsatserna. Skolan har analyserat resultaten i kvalitetsredovisningen och vill göra dessa mer vägledande för hur undervisningen bör utvecklas, vilket inspektörerna instämmer i. Resultatet av skolans arbete med normer och värden bedöms vara av god kvalitet.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Skolans s.k. inriktningslag är ett forum för planerings- och uppföljningsarbete med elevrepresentation vid konferenser en gång per månad. Syftet är att ge eleverna möjlighet att delta i planeringsarbetet för samverkan mellan inriktningsarnas ämnen samt att påverka arbetsbelastningen under läsåret t.ex. skrivschema, inlämningsuppgifter, projekt m.m. Varje klass utser två inriktningsrepresentanter som representerar klassen i inriktningslagens möten. Vid dessa möten planeras arbetsbelastning, projekt, ämnesövergripande undervisning och samarbete mellan klasser. Inriktningslagens möten leds av inriktningsledare tillsammans med undervisande lärare. I sin strävan att förstärka elevernas inflytande beslöt skolan under läsåret 2006/07 att erbjuda en lokal kurs i elevdemokrati och elevinflytande. Skolans lokala kurs i elevdemokrati, är en kurs inom områ-

den som är skolans övergripande ansvar utifrån läroplanen och som skall omfatta samtliga elever. Därför strider kursen mot bestämmelserna och skolan måste snarast åtgärda detta.

Inspektörerna vill särskilt framhålla skolans kontakter med hemmet via föräldraföreningen. Föreningens syfte är att i samråd med skolans ledning, lärare, elevråd och elever informera sig om och påverka skolans utvecklingsarbete i önskvärd riktning, stödja elevaktiviteter och föreningsliv på skolan samt delta i skolkonferenser och andra evenemang. Man arbetar främst genom klassrepresentanter men deltar också i konferenser, medverkar i utvärderingar, fångar upp strömningar från elever och deltar i elevarrangemang. Föräldraföreningen driver dessutom ett förnyelsearbete för att utveckla verksamheten.

Ett gott exempel på hur skolan verkar för att eleverna skall tränas i demokratiska processer är det s.k. FN-rollspelet. Eleverna på samhällsvetenskapsprogrammets inriktning samhällsvetenskap arbetar med detta i årskurs 2 och 3 tillsammans med två andra gymnasieskolor i kommunen. Ett annat exempel är det rättegångsspel som eleverna på inriktningen juridik genomför.

När det gäller elevernas inflytande över undervisningens innehåll och utformning är det enligt såväl intervjuer som iakttagelser lärarberoende. Några lärare arbetar medvetet för att eleverna aktivt skall kunna medverka i undervisningen medan andra inte gör det. I elevundersökningen 2006 framkom att 51 procent av pojkarna och 55 procent av flickorna anser att de har ett inflytande över arbetet i skolan. Detta kan jämföras med 37 procent respektive 45 procent för staden som helhet. Inspektörerna bedömer trots detta att skolan bör arbeta för att elevernas möjlighet till inflytande ökar över undervisningens innehåll och utformning i alla kurser.

I kommunens brukarundersökning anger fem procent av pojkarna och åtta procent av flickorna att de blivit mobbade eller trakasserade. Dessa värden är lägre än för kommunen som helhet. För att motverka mobbning och utanförskap har skolan ett introduktionsprogram för hur elever tas emot i årskurs 1. Programmet består av dels en informationsdag, dels tre aktivitetsdagar utanför skolan med fokus på samarbetsövningar och teambuilding. I aktiviteterna har kontakterna från äldre årskurser deltagit.

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. Planen skall upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS:2007:7). När det gäller medverkan av barn och elever i arbetet med likabehandlingsplanen så tydliggjorde lagstiftaren det kravet i och med förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan. Förordning-

en trädde i kraft den 15 oktober 2006. Vid inspektionstillfället hade skolan en handlingsplan mot mobbning vilken innehåller en beskrivning av det förebyggande arbetet på både övergripande nivå och på klass- och individnivå. Planen beskriver också vilka åtgärder som skall vidtas när mobbning eller annan kränkande behandling förekommer. Rutiner för när en elev känner sig kränkt av personal ingår dock inte. Planen kan dock inte ersätta en likabehandlingsplan då den inte omfattar alla diskrimineringsgrunder. Vidare saknar planen även en översikt över de insatser som behövs för att främja, förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling. Inspektörerna bedömer därför att skolans plan inte uppfyller författningarnas krav.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Östra Real har utvecklat en organisation som bygger på att ”dela den stora skolan i mindre enheter”. Lärarna arbetar alltmer i inriktningslag med fokus på helheten i elevernas studier. Av skolans kvalitetsredovisning för 2005/06 framgår att Östra Real är två organisationer under samma tak. Lärare diskuterade i intervjuer olika syn på samarbete där några ansåg att ”det inte är någon poäng om det inte ger mer än om vi jobbade var för sig”. Samarbetet mellan ämnen och klasser i skolans inriktningar har underlättats och många exempel på ämnesövergripande arbete finns återgivna i kvalitetsredovisningen. Det framgick dock i intervjuer och vid lektionsbesök att undervisningen varierar mellan lärare. Det förekommer att lärare integrerar ämnen i olika grupparbeten och teman och arbetar för att utbildningen skall bilda en helhet och att elever skall se samband. Men det förekommer även att eleverna läser ämne efter ämne, kurs efter kurs utan att se samband. I intervjuer med skolläda och lärare framkommer att kärnämnen inte anknyter till karaktärsämnen i någon högre grad. Goda exempel finns dock på skolan som t.ex. FN-rollspel och inom den estetiska inriktningen. I läroplanen anges att elevernas kunskapsutveckling är beroende av om de får möjlighet att se samband och att läraren skall samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta för att ge eleverna bättre möjligheter att se samband mellan ämnena.

IVAS är en individuellt anpassad utbildning på 3–4 år. Under 2005 slogs IVAS på Östra Real ihop med en IVAS-verksamhet från Brännkyrka gymnasium. I sin strävan att utgå ifrån elevernas förutsättningar arbetar skolan mycket individuellt med eleverna. Lärarna i IVAS-laget förklarar och konkretiserar målen för eleverna. Det första året har eleverna ett gemensamt schema, därefter följer de olika kurser på skolans övriga program. Exempel på kurser är fysik A, biologi A, internationella relationer, psykologi A och historia B.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Individuell studieplan upprättas för samtliga elever och i skolans mall för utvecklingssamtal anges att den individuella studieplanen skall användas som underlag. Lärare och elevhälsoteam uppgav dock att det finns en osäkerhet i hur den skall användas som grund för utvecklingssamtalen. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med den individuella studieplanen bör förbättras så att denna i större utsträckning utgör grund för återkoppling på elevernas kunskapsutveckling och utvecklingssamtal.

Skolan kartlägger elevernas stödbehov på ett bra sätt med tester som även innehåller självskattning. Eleverna har tillgång till speciallärare och olika ”stugor” som ger stöd i olika former. Därutöver vill inspektörerna särskilt framhålla de

s.k. inriktningsdagarna som genomförs sex gånger per år då hela dagar ägnas åt det som behöver repeteras eller fördjupas t.ex. laborationer och teman med ämnen som kemi, biologi, matematik, engelska och svenska.

Elevvårdskonferenser genomförs vid behov dock deltar rektorn sällan vid dessa, vilket inte är i enlighet med författningarna. Möjligheten att hålla elevvårdskonferens utan att rektorn är närvarande får inte brukas i sådan omfattning att rektorn i praktiken inte är ordinarie ledamot av konferensen.

Elevhälsoteamet har utvecklat en s.k. åtgärdstrappa för arbetsgången när det gäller enskilda elever. Vid intervju med lärare och elevhälsoteam framgick att systemet fungerade väl. Elevhälsoteamet, lärare och elever uppgav också att många elever upplever stress i skolsituationen med mycket hemarbete och högt tempo. Övriga arbetsuppgifter har fokuserats på frånvaron bland eleverna och attitydförändringar när det gäller alkohol och övriga droger, vilket har gett goda resultat.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Enligt intervjuade lärare och elever varierar det mellan lärarna hur elevernas kunskapsutveckling följs och hur utvärdering av kurser och återkoppling till eleverna sker. Det finns lärare som regelbundet följer elevernas kunskapsutveckling genom t.ex. loggböcker. Några lärare utvärderar sina kurser och återkopplar till eleverna medan andra gör det mer sällan eller inte alls. Varje elev har en kontaktlärare, som träffar sina elever en gång i veckan. Rektor uppgav att samtliga elever i årskurs 1 och 2 får utvecklingssamtal en gång per termin. Elever i årskurs 3 erbjuds utvecklings- eller avvecklingssamtal individuellt eller i grupp där de själva kan ta initiativ till samtal. Dock uppgav lärare, elever och föräldrar i intervju att ”lärarna inte räcker till” för att genomföra utvecklingssamtal en gång per termin och därför får eleverna själva ta initiativ till samtal. Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla sitt arbete med att följa elevernas kunskapsutveckling. Vidare skall utvecklingssamtal genomföras med samtliga elever minst en gång per termin och med de individuella studieplanerna som grund.

Enligt läroplanen skall läraren vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kursplanen, beakta även sådana kunskaper som en elev tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen, beakta såväl muntliga som skriftliga bevis på kunskaper och göra en allsidig bedömning av kunskaperna och därmed beakta hela kursen. Lärare har medverkat i förvaltningens projekt om likvärdig bedömning och betygssättning. Trots att skolan, genom kompetensutveckling för lärarna, prioriterat arbetet med likvärdig bedömning framgår av kvalitetsredovisningen och intervjuer med elever att förtroendet för en rättvis betygssättning har sjunkit. Lärare och elever uppgav att underlag för bedömning och betygssättning varierar. I många kurser är det de skriftliga proven som utgör underlaget och de nationella proven styr betygssättningen i hög grad. Inspektörerna bedömer att skolan bör intensifiera arbetet för likvärdig bedömning och betygssättning.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Kvalitetsarbetet i Östra Reals gymnasium följer grundregeln planering, genomförande, utvärdering med vidhängande utvecklingsarbete.

Skolledningen eller enskilda medarbetare initierar förändringsarbete som diskuteras i olika forum. Utvecklingsarbetet leds ut i organisationen genom inriktningslag och ämneskonferenser samt studiedagar. Insamlandet av synpunkter sker genom under året förekommande rapporter och återkommande utvärderingar i skolans utvärderingsverktyg samt protokoll. Sättet att samla in synpunkter är dels kontinuerligt enligt skolans långsiktiga strategi: planering, genomförande, utvärdering med vidhängande utvecklingsarbete, dels har det skett i riktade punktinsatser som enkäter, diskussionsfrågor och samråd. Syftet är att ständigt förbättra kvaliteten och stå bättre rustad i konkurrensen med andra kommunala gymnasieskolor och fristående gymnasieskolor.

Inspektörerna vill särskilt framhålla skolans arbete med elevernas delaktighet i kvalitetsarbetet. Via webben kan eleverna ta del av resultat av de utvärderingar som genomförs och elevrådet kan komma med synpunkter, vilka enligt intervju med elevrådet tas tillvara på ett sätt som gör att eleverna känner sig delaktiga.

Kvalitetsredovisningen grundar sig på ett antal enkäter och analyser och innehåller en bedömning av måluppfyllelse, analys och åtgärder för utveckling.

Inspektörerna bedömer att kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning är av god kvalitet.

Ledning och intern kommunikation

Skolan leds av en rektor och tre biträdande rektorer. Rektor har det övergripande ansvaret och de biträdande rektorerna för de olika programmen.

Rektor driver målmedvetet och konsekvent tillsammans med ledningsgruppen det pedagogiska utvecklingsarbetet enligt skolans uppsatta mål i den lokala arbetsplanen. Förutom kompetensutveckling, regelbundna konferenser och andra diskussionsfora använder ledningsgruppen veckoblad m.m. för att nå ut till lärare och elever. Personalen har gjort en utvärdering de fyra skolledarna och i skolans kvalitetsredovisning för 2005/2006 finns en sammanställning av denna. Sammanställningen och intervjuer visade att personalen över lag är nöjd med skolledningen. Inspektörerna bedömer att skolans ledning är av god kvalitet.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning

Skolan erbjuder lokala kurser vars innehåll varierar i kvalitet. Flera av dem svarar mot nationella kursplanemål som tillgodoses genom nationellt fastställda kursplaner t.ex. språk och utveckling, rättsordningen, internationell rätt och EG-rätt, civilrätt A och B, judendom A, träningsmetoder och ledarskap, friidrottssport sommar och vinter, styrketräning, reklam och skylt, datoranvändning i naturvetenskap. Det finns följaktligen lokala kurser på skolan som i stort motsvarar nationella kurser, vilket inte är enligt författningarna. Skolan måste snarast göra en översyn och se till att de lokala kursplanerna svarar mot kraven i bestämmelserna.

På Östra real är kurserna idrott och hälsa B och svenska C obligatoriska för eleverna vilket inte är förenligt med poängplanen.

Personal

Skolan har god tillgång till personal av olika slag och flertalet av lärarna har utbildning för den undervisning de bedriver. Av nationell statistik för 2005/06 framgår att antalet lärare per 100 elever är 5,5 och antalet med pedagogisk utbildning 4,9, vilket är under riket som helhet. I skolan elevhälsoteam ingår kurator, skolsköterskor, biträdande rektorer, speciallärare och en av lärarna i idrott och hälsa.

Datum	Ort
2007-06-20	Stockholm

Iréne Sehlin
Anna Kjellberg